

INFORMACIÓ AL CIUTADÀ SOBRE LES INUNDACIONS

**GUIA PRÀCTICA DE RISCOS I PREVENCIÓ ENFRONT
D'INUNDACIONES**

ÍNDIX

- 1. PERQUÈ AQUESTA GUIA?**
- 2. ¿QUÈ SÓN LES INUNDACIONS?**
- 3. LES CRESCUDES: COM ES PRODUEIXEN**
- 4. XÀBIA. UNA PLANA AL·LUVIAL**
- 5. AVISOS Y ALERTES. ¿COM FUNCIONEN?**
- 6. RECOMANACIONS**
- 7. PREGUNTES Y RESPOSTES**

¿Perquè aquesta Guia?

Les inundacions són un dels riscos naturals més comuns en el nostre territori i també un dels quals més danys poden causar. El seu origen està lligat a processos naturals –pluges intenses, crescudes de rius o saturació del sòl–, però els seus efectes s'agreugen quan les zones habitades ocupen espais inundables o quan no es disposa de la informació adequada per a actuar a temps.

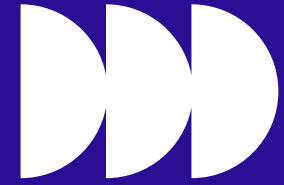
Aquesta Guia pràctica de riscos i prevenció enfront d'inundacions naix amb el propòsit d'informar, conscienciar i ajudar la ciutadania a comprendre aquest fenomen i a preparar-se davant ell.

Té una finalitat divulgativa i sense ànim de lucre, amb l'objectiu d'acostar el coneixement sobre els processos que interactuen en un entorn litoral mediterrani com el de Xàbia, on conviuen relleus muntanyencs al costat d'àmplies planes d'inundació.

Els coneixements ací recollits procedeixen de la formació adquirida durant el Grau en Geografia i Medi Ambient i el Màster en Tècniques per a la Gestió del Medi Ambient i el Territori per la Universitat de València, aplicats a la comprensió i divulgació del risc d'inundacions en aquest municipi.

Aquesta guia pretén ser una eina clara i útil que ajude els veïns i veïnes de Xàbia a comprendre com s'originen i es comporten les inundacions i les crescudes, i a conviure amb elles de forma més segura.

Perquè només entenent com funciona el nostre entorn podrem anticipar-nos, reduir els danys i protegir el que ens envolta.

02

¿Què són les inundacions?

Les inundacions són fenòmens naturals que es produeixen quan l'aigua ocupa temporalment zones que normalment romanen seques. Formen part del cicle natural de l'aigua i ajuden a mantindre uns certs ecosistemes, però es converteixen en un risc quan afecten àrees habitades o modificades per l'acció humana.

No obstant això, els problemes apareixen quan l'ésser humà altera eixe equilibri natural. L'ocupació de llits, la urbanització de planes inundables i la impermeabilització del sòl augmenten la vulnerabilitat del territori enfront de les pluges intenses, molt comunes en el clima mediterrani.

La urbanització de zones inundables i la pèrdua d'espai perquè l'aigua fluisca lliurement fan que un procés natural es transforme en una amenaça per a les persones i els béns.

03. Les crescudes: com es produeixen

Les crescudes són augments temporals i notables del cabal d'un riu o barranc, produïts per un excés d'aigua que el llit no pot conduir amb normalitat. Quan el nivell puja amb rapidesa, el riu pot desbordar-se i ocupar les zones baixes de la conca.

Es tracta d'un procés natural del funcionament dels rius, però el seu impacte s'agreuja quan les zones inundables estan ocupades o el terreny no permet la infiltració de l'aigua.

Per això, entendre com i per què es produeixen les inundacions i les crescudes és essencial per a previndre els seus efectes. Factors com la intensitat i duració de la pluja, la capacitat del sòl per a absorbir l'aigua, la distribució de les precipitacions o l'ús del territori determinen la magnitud del risc i la resposta del mitjà davant un episodi extrem.

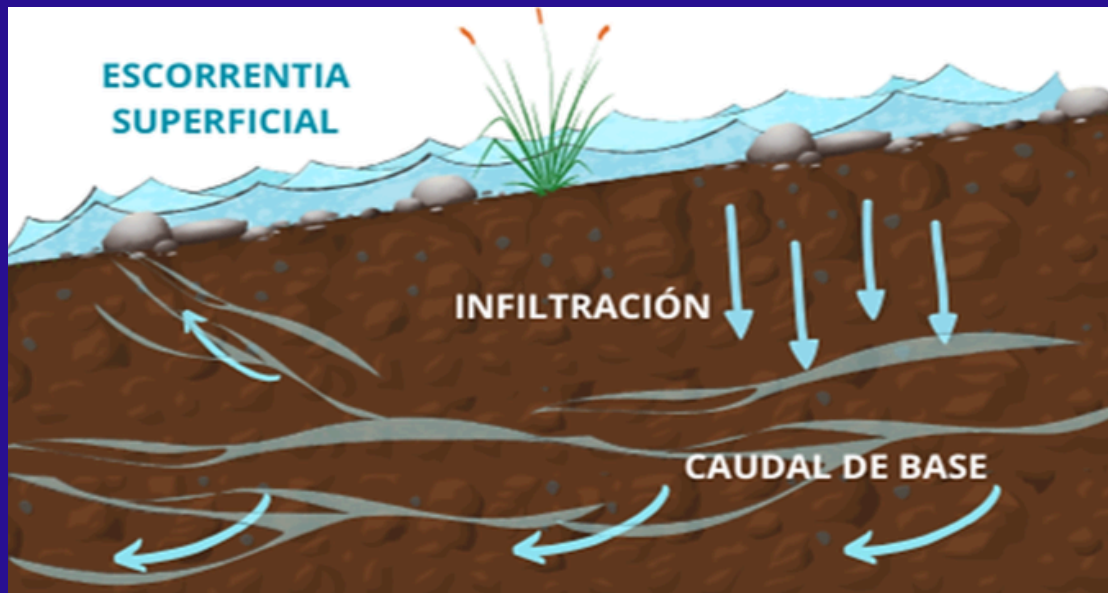

Factor del cycle hidrològic

Quan plou, l'aigua pot evaporar-se, infiltrar-se en el sòl o circular per la superfície. D'aquest equilibri depén la resposta dels rius durant una crescuda.

Escorrentia superficial: si el terreny és molt inclinat o està cobert per materials impermeables, l'aigua no es filtra i corre ràpidament cap als llits, augmentant el risc de desbordament.

Infiltració i cabal de base: un sòl sa i amb vegetació permet que l'aigua es filtre, recarregue els aqüífers i mantinga el cabal dels rius en èpoques seques. Els sòls compactats o degradats bloquegen eixa infiltració i afavoreixen l'escorrentia.

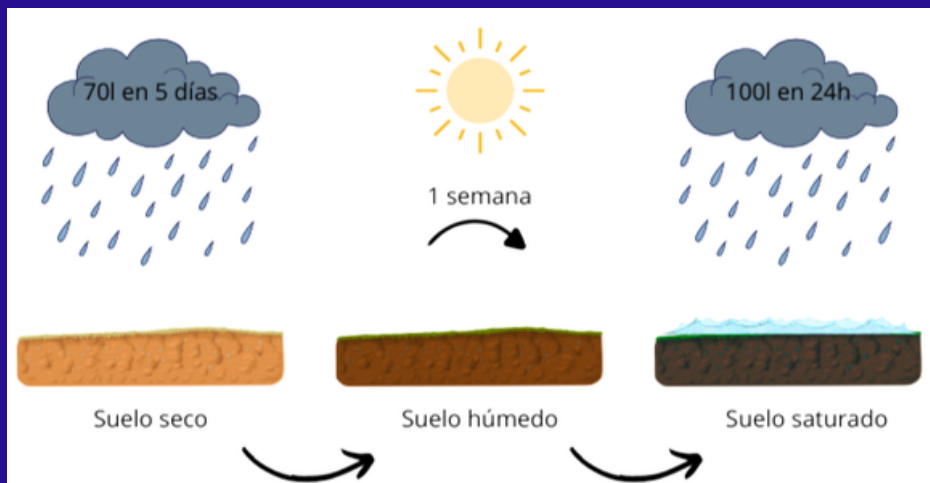
Les condicions del sòl són clau per a equilibrar la infiltració i l'escorrentia. Els sòls profunds i permeables, amb bona coberta vegetal, retenen l'aigua i suavitzen l'impacte de les pluges intenses.

En canvi, els sòls compactats o impermeables impedeixen la filtració i fan que l'aigua fluisca per la superfície, augmentant el risc de crescudes.

Factor precipitació antecedent i saturació del sòl

Pluges intenses i breus poden generar pics de cabal sobtats, mentre que pluges moderades però contínues saturen el sòl a poc a poc fins a provocar escorrentia.

Si el terreny ja està humit per pluges prèvies, la capacitat d'absorció disminueix i l'aigua flueix amb major rapidesa cap als llits.

Entre l'11 i el 12 d'octubre, les pluges intenses van saturar els sòls i van elevar els llits del Túria.

Quan una nova tempesta va caure el dia 13, la terra ja no va poder absorbir més aigua i, durant la matinada del 14, el riu es va desbordar sobre València: 81 víctimes i una ciutat coberta de fang. Aquest episodi va mostrar com la pluja acumulada en dies previs pot agreujar les crescudes i inundacions.

Factor de intensitat-duració i Ubicació de la pluja

La forma en què plou influeix tant com la quantitat total. Les tempestes molt intenses fan que les gotes colpegen el sòl amb força, trenquen la seua superfície i dificulten que l'aigua es filtre. Com a resultat, l'aigua corre més ràpid per damunt del terreny, arrossegant terra i provocant més escorrentia.

Però no es tracta només de com plou, sinó també la seua ubicació.

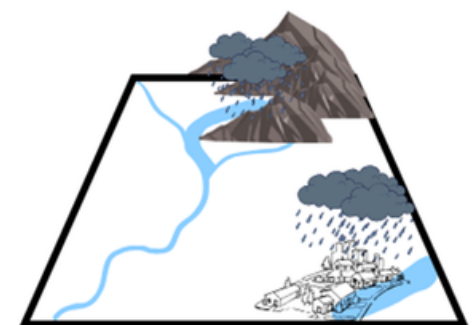
Si les precipitacions intenses es concentren en la part baixa d'una conca o en diversos afluents al mateix temps, les crescudes es tornen més ràpides i perilloses. En canvi, si la pluja es reparteix en zones altes o de manera més escalonada, el propi sistema natural guanya temps: l'aigua pot infiltrar-se millor i els cabals es regulen abans d'arribar riu avall.

En definitiva, el risc d'inundacions no depèn únicament de la quantitat de pluja acumulada, sinó de la combinació de tres factors clau: intensitat, duració i distribució espacial.

INTENSIDAD Y DURACIÓN DE LA LLUVIA

UBICACIÓN Y DISTRIBUCIÓN DE LA LLUVIA

04. Xàbia Una plana al·luvial

Xàbia s'assenta en una plana al·luvial, envoltada per relleus muntanyencs al nord i al sud –el Montgó i les serres del Cap de la Nau i del Portitxol–.

En aquest espai intermedi, el riu Gorgos i diversos barrancs han anat depositant sediments durant milers d'anys, creant un terreny pla, fèrtil i d'origen fluvial

Quan el riu Gorgos aconseguix la seua capacitat màxima, l'aigua es desborda cap als horts de la plana al·luvial, que actuen com la seua eixida natural.

Des d'allí, el flux es dirigeix cap a l'Arenal i El Saladar, les zones més baixes del municipi. Part d'aquests sectors se situen fins i tot per davall del nivell de la mar i, en estar altament urbanitzats, l'aigua no pot filtrar-se ni evacuar amb facilitat.

En aquestes circumstàncies, l'excés de cabal pot provocar barrancades que afecten aquestes àrees baixes i al seu entorn urbà. A més, precipitacions insistents en aquesta zona poden generar també inundacions 'in situ'.

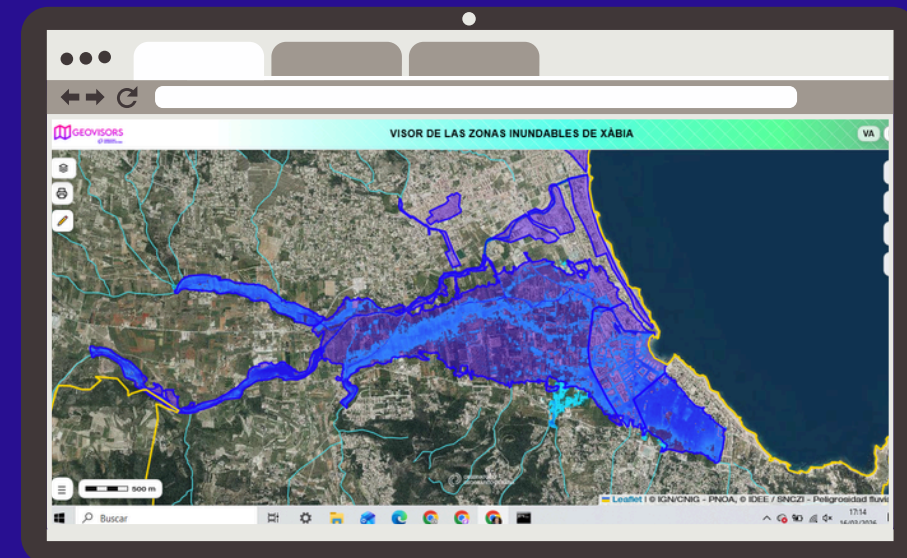

Xàbia ja ha viscut diversos episodis de barrancadas i inundacions “in situ,, que han deixat una petjada clara en el territori: l'aiguà del 57, la barrancada de 2007 o el temporal Gloria són alguns dels més recordats.

Aquests fenòmens evidencien la vulnerabilitat de determinades zones del municipi i la importància de comprendre com respon el territori enfront de l'aigua.

Per això, per a ampliar la informació sobre les inundacions a Xàbia, pot consultar-se l'Informe de les Àrees amb major vulnerabilitat o el Visor interactiu d'inundacions de l'Observatori Geogràfic Xàbia, on es mostren les zones de risc i els principals llits del terme municipal.

www.observatoriogeoxabia.es

ELS AVISOS

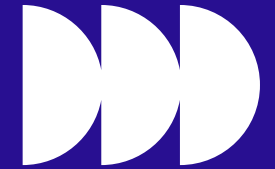
A Espanya, l'AEMET (Agència Estatal de Meteorologia) és l'organisme encarregat d'emetre els avisos meteorològics quan es preveu l'aparició de fenòmens adversos com a pluges intenses, tempestes, vent o neu que puguin suposar un risc per a les persones o l'entorn.

Aquests avisos tenen un caràcter tècnic i ofereixen informació sobre on, quan i amb quina intensitat s'espera que ocorregui el fenomen.

Per a facilitar la seua comprensió, s'utilitza un codi de colors tipus semàfor –verd, groc, taronja i roig– que indica el nivell de gravetat.

En tractar-se de prediccions, els avisos poden actualitzar-se o emetre's en qualsevol moment si canvien les condicions meteorològiques.

05. Avisos i Alertes. ¿Com funcionen?

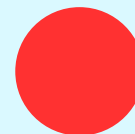
VERD - Sense risc

GROC - Risc baix

TARONJA - Risc important

ROIG - Risc extraordinari

LES ALERTES

Les alertes no les emet l'AEMET, sinó Protecció Civil i les autoritats locals. Aquestes s'activen quan, a partir dels avisos meteorològics o de l'evolució del temps, és necessari aplicar mesures de prevenció o emergència.

A la Comunitat Valenciana, aquesta informació la coordina l'Agència de Seguretat i Resposta a les Emergències, que la trasllada als ajuntaments perquè valoren el nivell de risc en el seu terme municipal.

Si la situació ho requereix, es convoca el CECOPAL (Centre de Coordinació Operatiu d'Emergències Locals), des d'on es prenen les decisions oportunes i es garanteix la difusió d'informació oficial a la població.

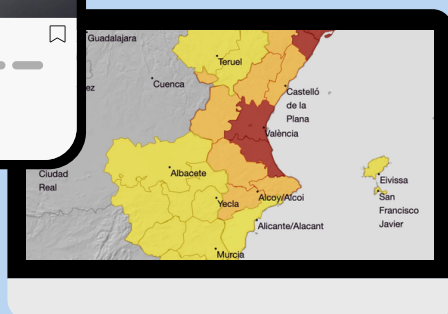
Aquest sistema permet una resposta ràpida i coordinada davant fenòmens meteorològics adversos.

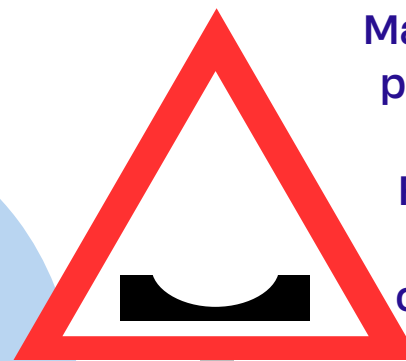
6. Recomanacions

Mantindre's informat de les prediccions meteorològiques i AVISOS a través dels canals oficials

Conèixer les zones inundables abans d'una alerta pot evitar riscos innecessaris.

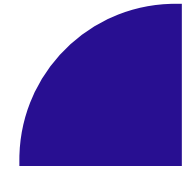
Mai s'ha de creuar per rambles ni per zones que puguen inundar-se, ni a peu ni amb cotxe. Fins i tot quan estan seques o l'aigua sembla poca, una crescuda sobtada pot resultar molt perillosa.

Davant el risc d'inundació, cal mantindre's lluny de rius, barrancs i zones baixes.

En cas d'inundació, desplaçar-se a zones elevades i romandre allí fins que la situació es normalitze.

07. Preguntes y respostes freqüents

<p>Quins problemes poden causar les inundacions?</p>	<p>Les inundacions no sols provoquen danys materials –com a pèrdues en habitatges, vehicles o cultius–, sinó que també poden afectar la salut pública. Quan l'aigua envaeix carrers o habitatges, poden interrompre's els serveis bàsics i contaminar-se el subministrament d'aigua, la qual cosa augmenta el risc de malalties.</p>
<p>Quins factors augmenten el risc de patir una inundació?</p>	<p>El risc creix quan es construeix en zones baixes o pròximes a barrancs, o quan s'altera el curs natural de l'aigua amb murs, abocaments o escombraries. Qualsevol obstacle que impedisca que l'aigua fluïska lliurement pot agreujar l'impacte d'una tempesta intensa</p>
<p>Com puc previndre els danys abans d'una inundació?</p>	<p>Convé revisar teulades, canaletes i desguassos per a assegurar que l'aigua pugui circular sense obstacles. També és important mantindre nets els voltants de l'habitatge, evitar llançar residus en llits o clavegueres i seguir els avisos oficials de l'AEMET o de l'Ajuntament.</p>

<p>Com s'originen les inundacions?</p>	<p>Les inundacions són el resultat d'una combinació de factors: la intensitat i duració de la pluja, la capacitat del sòl per a absorbir aigua i la distribució de la precipitació en la conca. Així i tot, la causa més habitual en la zona mediterrània són les pluges torrencials, que saturen el terreny en poc temps i provoquen el desbordament de rius i barrancs.</p>
<p>Quines zones de Xàbia són més vulnerables?</p>	<p>Les àrees pròximes als barrancs i les zones baixes del litoral, com L'Arenal i El Saladar, presenten un major risc d'inundació. L'alta impermeabilització del sòl i l'escassa capacitat de desguàs faciliten que l'aigua s'acumule ràpidament durant els episodis de pluja torrencial. Per a conèixer amb més detall les zones susceptibles d'inundació, es pot consultar la informació disponible en el Observatori Geogràfic de Xàbia</p>
<p>Què he de fer durant una inundació?</p>	<p>Mantingues la calma, allunya't de rius, barrancs i zones baixes, i dirigeix-te a llocs alts i assegurances. Mai travesses rambles ni carreteres inundades, encara que semblen poc profundes. Si estàs a casa, desconnecta l'electricitat si és possible i escolta les indicacions de les autoritats locals.</p>

<p>Quines mesures es prenen des de l'Ajuntament en cas d'alerta?</p>	<p>Quan es rep un avís de risc, l'Ajuntament avalua la situació i, si és necessari, activa el CECOPAL (Centre de Coordinació Operatiu d'Emergències Locals). Des d'allí s'organitzen les mesures preventives i es difon informació oficial a la ciutadania.</p>
<p>Com afecten les inundacions a l'entorn natural?</p>	<p>Les inundacions són fenòmens naturals que formen part de l'equilibri dels ecosistemes. L'aigua en excés pot arrossegar sediments, netejar llits i regenerar sòls.</p> <p>No obstant això, els riscos i danys greus apareixen quan l'acció humana altera eixe equilibri: l'ocupació de zones inundables, la canalització artificial de rius o la impermeabilització del sòl impedeixen que l'aigua segueixca el seu curs natural.</p> <p>En eixes condicions, les pluges intenses poden arrossegar escombraries i contaminants, danyar la vegetació i afectar la fauna, especialment en els ecosistemes costaners.</p>

**ORBSERVATORIO
GEOGRÁFICO DE XÀBIA**